

Елена Хаджиева, Радка Влахова, Йорданка Велкова, Весела Шушлина, Ася Асенова

ЛЕСНОТО В ТРУДНИЯ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Учебникът *Лесното в трудния български език* представлява компактен общ курс по български език за чужденци, включващ нова система от образователни подходи за практиките на чуждоезиковото обучение, с което заема своето иновативно място сред учебните пособия в българската приложна лингвистика.

Той е предназначен за обучение на чужденци с различна степен на лингвистична компетентност, както начинаещи, така и напреднали или подготвящи се за полагането на сертификатни езикови изпити. Точно тази компактност на разработката на всички езикови равнища определя спецификата на учебника като високофункционален и съобразен с общоевропейските стандарти в чуждоезиковото обучение.

Съдържанието е структурирано в 30 урочни единици и Приложения с диктовки, фразарий, фразеологизми, тестове и таблици с граматически факти, които затрудняват изучаващите български език.

Представеният учебен материал отговаря на стандартите за степен на владение на чужд език на традиционното утвърдените нива:

- от 1 до 10 урок – ниво А1;
- от 1 до 17 урок – ниво А2;
- от 1 до 23 урок – ниво В1;
- от 1 до 30 урок – ниво В2.

Като основно учебно помагало за изучаването на българския език от чуждестранни граждани, а също и от членовете на българските общности в чужбина, учебникът се отличава с утвърждаването на редица модели и рубрики, позволяващи „трудните“ специфики на българския език да бъдат възприети по-лесно. Едни от тези модели е краткият уводен курс по българска фонетика. Фонетиката рядко присъства в учебните пособия за изучаването на българския език като чужд, а трябва да се отбележи, че именно тя кореспондира пряко с говоренето, респективно с писмото, както и със слушането. Овладваването на базисните фонетични норми на чуждия език е задължителна предпоставка за ефективното му изучаване. Затова към учебника е приложен и аудиодиск с учебните текстове.

От рубриката особен акцент представляват „Етикет за всеки ден“, „Ловечка лексика“, „Запомнете“, „Разберете ли?“.

Внимателният подбор на представените литературни форми също е подчинен на общата идея на учебника да се опознае по-лесно „трудният“ български език и българското културно пространство като част от европейското (в рамките на което българският език се отнася към малко изучаваните и редки езици). Поради тази причина са включени и произведения на представители на съвременната българска интелектуална мисъл като Блага Димитрова, Георги Господинов, Деян Енев, Милан Русков, Теодора Димова и др., образци, които допринасят за културния прочит „плюс“ на една нова действителност. А това предполага, от една страна, обогатяването на чуждоезичната естетическа рецепция, а, от друга, скъсяването на дистанцията между изучаващите „екзотичното“ присъствие на „непознатото“ в самото „непознато“, като по този начин то се превръща в едно естествено социокултурно общуване, накар и в чужда среда.

70 лв.

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК КАТО ЧУЖД
ИК „Гутенберг“

С ДИСК

Elena Hadzhieva, Radka Vlashova, Yordanka Velkova, Vesela Shushlina, Asya Asenova. The Ease of the Difficulties in the Bulgarian Language. Gutenberg Publishing House, Sofia, 2014, 333 p.

ABSTRACT

The textbook *The Ease of the Difficulties of Bulgarian Language* represents a concise general Bulgarian language course for foreigners that comprises a new system of educational approaches to foreign language teaching practices, thus taking its innovative place among the teaching tools in Bulgarian applied linguistics.

It is intended to be of use to foreigners who have acquired different levels of linguistic competence in Bulgarian, beginners and advanced alike, as well as those preparing to sit for language certificate exams. It is precisely that textbook's conciseness of all linguistic levels what outlines it as a highly functional one and conformed to the European common requirements in teaching foreign language.

The textbook is structured in 30 Lesson Units and Appendices containing dictation exercises, a phrase book, set phrases, tests and tables with grammatical facts that have traditionally been found difficult by Bulgarian language learners.

The study material presented meets the standards for the commonly established levels of foreign language proficiency:

- lessons 1 to 10: A1 Level;

Елена Хаджиева, Радка Влахова, Йорданка Велкова, Весела Шушлина, Ася Асенова

- lessons 1 to 17: A2 Level;
- lessons 1 to 23: B1 Level;
- lessons 1 to 30: B2 Level;

The exercises, provisionally called basic and additional, form the patterns of lexical and grammatical progress in order to enhance the linguistic and communicative skills of foreign students, residents and PhD students. The additional exercises are most of all intended to those learning Bulgarian of intermediate and high language proficiency.

Acquiring the overall lexical, grammatical and sociocultural information in the lesson units and the appendices prepares the students for having professional level of Bulgarian language proficiency where the learner is fluent in colloquialisms and idioms, differentiates the semantic contextual invariants in complex linguistic situations, and has high linguistic competence and very deep knowledge of Bulgarian cultural traditions.

As a main learning tool for studying Bulgarian by foreign-language citizens and also by members of the Bulgarian communities abroad the textbook has the feature of affirming the number of patterns and rubrics enabling an easier apprehension of the „difficult” specifics of Bulgarian language.

One of these patterns is the short introductory course in Bulgarian phonetics covering the key themes of Classification of Vowels and Consonants in Bulgarian Language, Phonological Alternations, Correct Pronunciation Rules. Phonetics is rarely present in learning tools for teaching Bulgarian as a foreign language and it should be noted that it is precisely phonetics that directly corresponds to speaking, respectively writing, as well as listening. Mastering the general phonetic rules of a foreign language is a mandatory condition for its effective learning. An audio CD containing the text materials is enclosed to the textbook for these purposes as well.

Another pattern makes up the Every Day Etiquette rubric, which is represented by different linguistic situations and literary discourses and meets the recent international foreign language practices that pay special attention to the socio- and intercultural context of foreign language teaching. Gradually, the intercultural competence is constructed to cover both knowledge related to the rules for communication in the foreign language environment and the skill of putting them to practice. The apprehension of foreign culture’s units of speech etiquette and rules of conduct as early as the earliest stage of learning helps the proper orientation in the new sociocultural environment while representing the basis for the open intercultural dialogue without which any meaningful communication realized through the performance of different communication in different fields of private and public life is impossible.

In addition to the units of speech etiquette, Bulgarian language learners have the opportunity to get familiar with the basic presentation of Bulgarian phraseology in the texts in the textbook, the ones in the Additional Vocabulary rubric in particular.

As regard to the foreign language teaching and the difficulties to render „words of character” in particular and non-coinciding linguistic facts, we can refer to the ideas of Juri Lotman who defined the interrelation between the perceiving mind and the system being introduced into it not only as interlinguistic transfer but as a clash of two texts in two different languages, each of whom aims to transform the opposite in its own image and likeness, to transform it into „its own translation” (Lotman, 1992).

It is precisely in the process of such „transformation” that the intercultural differences are overcome and the foreign knowledge and experience are acquired. In this regard an important premise for an adequate translation equivalent from the mother’s tongue into the foreign language and vice versa is not only to overcome linguistic barriers but to consider cultural differences as well – a fact that inevitably influences a translator’s choice.

Thus, the earlier the learner gets familiar with the specifics of the units of Bulgarian set phrases units as a characteristic marker of colloquial speech that is part of contemporary linguistic situation, the sooner they will get socialized into the foreign culture.

An emphasis of importance in the present textbook is the text material functioning through literary discourses, situational dialogues, different pieces of information and adapted works in the body of each lesson and the Remember and the Do You Understand rubrics. They can be applied to lexical, grammatical and stylistic analyses by simultaneously aiming to improve the socio-cultural competence of students in matters related to Bulgaria's cultural heritage and topical subjects of the present.

In Chapter 4 of the Common European Framework of Reference for Languages a special mention is given to the „aesthetic uses of language.” Paragraph 4.3.5 says: „National and regional literature make a major contribution to the European cultural heritage, which the Council of Europe sees as ‘a valuable common resource to be protected and developed’ . Literary studies serve many more educational purposes – intellectual, moral and emotional, linguistic and cultural – than the purely aesthetic”.

The careful selection of different types of literary forms is also subject to the textbook's general idea of getting to know more easily the „difficult” Bulgarian language and Bulgarian cultural environment as part of the European one (in which Bulgarian is among the less commonly studied and rare languages). That is why, the textbook also features works by some representatives of the contemporary Bulgarian intelligentsia such as Blaga Dimitrova, Georgi Gospodinov, Deyan Enev, Milen Ruskov, Teodora Dimova and others, being models which contribute to the cultural reading „plus” of a new reality. Thus, that presumes an enrichment of foreign language aesthetic reception, on the one hand, and, on the other, closing the distance between the learners of the „exotic” presence of the „unknown”, and the „unknown” itself, thus turning it into a natural sociocultural communication, despite being in a foreign environment.

As a conclusion, in making this textbook the authors have studied and used materials of books, monographs, articles and reports by some of the most authoritative scientists and specialists in the field of contemporary applied linguistics and the international practices in foreign language teaching. The team of authors' serious experience in teaching Bulgarian as a foreign language is also a factor of great importance.

Елена Хаджиева, Радка Влахова, Йорданка Велкова, Весела Шушлина, Ася Асенова. Лесното в трудния български език. ИК „Гутенберг“, С., 2014 г., 333 с.

РЕЗЮМЕ

Учебникът *Лесното в трудния български език* представлява компактен общ курс по български език за чужденци, включващ нова система от образователни подходи за практиките на чуждоезиковото обучение, с което заема своето иновативно място сред учебните пособия в българската приложна лингвистика.

Той е предназначен за обучение на чужденци с различна степен на лингвистична компетентност както начинаещи, така и напреднали или подготвящи се за полагаането на сертификатни езикови изпити. Точно тази компактност на разработката на всички

езикови равнища характеризира учебника като високофункционален и съобразен с общоевропейските стандарти в чуждоезиковото обучение.

Съдържанието е структурирано в 30 урочни единици и приложения с диктовки, фразарий, фразеологизми, тестове и таблици с граматически факти, които определено затрудняват обучаваните по български език.

Представеният учебен материал отговаря на стандартите за степен на владеене на чужд език на традиционно утвърдените нива:

от 1 до 10 урок – ниво А1;

от 1 до 17 урок – ниво А2;

от 1 до 23 урок – ниво В1;

от 1 до 30 урок – ниво В2.

Упражненията, условно наречени базисни и допълнителни, формират моделите на лексикална и граматическа прогресия с цел повишаване на лингвистичните и комуникативните умения на чуждестранните студенти, специализанти и докторанти.

Допълнителните упражнения са предназначени предимно за изучаващи български език със средна и висока езикова компетентност.

Усвояването на цялостната лексикална, граматическа и социокултурна информация от учебните единици и от приложенията подготвя студентите за професионална степен на владеене на български език, при която изучаващият владее свободно разговорни и идиоматични изрази, разграничава смислово контекстовите инварианти в сложни езикови ситуации, има висока лингвистична компетентност и много добро познаване на българските културни традиции.

Като основно учебно помагало за изучаването на българския език от чуждестранни граждани, а също и от членовете на българските общности в чужбина, учебникът се отличава с утвърждаването на редица модели и рубрики, позволяващи „трудните“ специфики на българския език да бъдат възприети по-лесно.

Един от тези модели е краткият уведен курс по българска фонетика, включващ основните теми „Класификация на гласните и съгласните в българския език“, „Фонемни редувания“, „Правоговорни правила“. Фонетиката рядко присъства в учебните пособия за изучаването на българския език като чужд, а трябва да се отбележи, че именно тя кореспондира пряко с говоренето, респективно писмото, както и със слушането. Овладяването на базисните фонетични норми на чуждия език е задължителна предпоставка за ефективното му изучаване. Затова е приложен и аудиодиск с учебните текстове.

Друг модел съставя рубриката „Етикет за всеки ден“, която е представена чрез различни ситуации и литературни фрагменти и отговаря на международните чуждоезикови практики напоследък, отделящи специално внимание на социо- и интеркултурния контекст в обучението по чужд език. Постепенно изградената межкултурна компетентност включва както знанията, свързани с правилата на общуване в чуждата езикова среда, така и уменията за практическото им прилагане. Усвояването на речевите етикетни единици и нормите на етикетното поведение на чуждата култура още в най-ранния етап на обучение спомага за правилното ориентиране в новата социокултурна среда и същевременно представлява основа на отворения межкултурен диалог, без който е невъзможно пълноценното общуване, осъществявано чрез реализацията на съответните комуникации в различните сфери на личния и обществения живот.

Освен с етикетните речеве единици, в текстовете на учебника и по-специално в рубриката „Повече лексика“ изучаващите български език имат възможност да се запознаят и с базисното представяне на българската фразеология.

За чуждоезиковото обучение и по-специално за трудностите да се предадат на друг език „характерни думи“ и несъвпадащи езикови факти можем да се позовем на схващането на Юрий Лотман, който определя съотношението между възприемащото съзнание и въвежданата в него система не само като междуезиков трансфер, но като сблъсък между два текста на два различни езика, всеки от които се стреми да преобразува противоположния по свой образ и подобие, да го трансформира в „свой превод“ (Лотман 1992).

Именно в процеса на това „трансформиране“ се преодоляват междукултурните различия и се усвояват чуждите познания и опит. В това отношение важна предпоставка за адекватен преводен еквивалент от родния на чуждия език и обратно е преодоляването не само на езиковите бариери, но и отчитането на културните различия, факт, който влияе неминуемо на преводаческия избор.

Затова колкото по-рано е запознаването със спецификата на българските фразеологични единици като характерен маркер на разговорната реч, част от съвременната езикова ситуация, толкова по-скоро обучаваният ще се приобщи към чуждата култура.

Важен акцент в учебника представлява текстовият материал, функциониращ чрез литературни фрагменти, ситуации-диалози, различни информации и адаптирани произведения в основния текст на всеки урок и рубриците „Запомнете“ и „Разбирате ли?“. Те са приложими за лексикални, граматически и стилистични анализи, като едновременно са насочени към подобряване на социокултурната компетентност на обучаваните по въпроси, свързани с културното наследство на България и актуални теми на съвремието.

В глава Четвърта от Общата европейска езикова рамка се отделя специално място на „естетическата употреба на езика“. В параграф 4.3.5. се казва: „Националната и регионалната литература дава съществен принос към европейското културно наследство, а Съветът на Европа го счита за ценно общо богатство, което трябва да се развива и да се пази“. Заниманията с художествени текстове се свързват „не само с естетически, но и с много други възпитателни цели – интелектуални, морални и емоционални, езикови и културни“.

Внимателният подбор на типовете литературни форми също е подчинен на общата идея на учебника да се опознае по-лесно „трудният“ български език и българското културно пространство като част от европейското (в рамките на което българският език се отнася към малкоизучаваните и редки езици). Поради тази причина са включени и произведения на представители на съвременната българска интелектуална мисъл като Блага Димитрова, Георги Господинов, Деян Енев, Милен Русков, Теодора Димова и др., образци, които допринасят за културния прочит „плюс“ на една нова действителност. А това предполага, от една страна, обогатяването на чуждоезичната естетическа рецепция, а, от друга, скъсяването на дистанцията между изучаващите „екзотичното“ присъствие на „непознатото“ и самото „непознато“, като по този начин, то се превръща в едно естествено социокултурно общуване, макар и в чужда среда.

В заключение за създаването на този учебник авторите са проучили и използвали материали от книги, монографии, статии и доклади на най-авторитетни учени и специалисти в областта на съвременната приложна лингвистика и международните

практики в чуждоезиковото обучение. От съществено значение е и сериозният опит на авторския колектив в преподаването на българския език като чужд.